

Asia: VN/23866/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Valtiovarainministeriö on 30.8.2023 pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta. Ympäristöministeriö esittää asiasta lausuntonaan seuraavaa.

Hallituksen esitys koskee nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia ja erityisesti liikennepolttoaineiden energiasisältöveron muuttamista. Esityksellä toteutetaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmakirjaus, jonka mukaan hallitus huomioi ja kompensoi jakeluelvoitepäätöksen vaikutukset pumppuhintoihin. Esitys liittyy valtion vuoden 2024 talousarvoesitykseen ja käsitellään sen yhteydessä.

Esityksen mukaan liikennepolttoaineiden energiasisältöveroa alennettaisiin 0,01681 eurosta 0,01566 euroon megajoulelta. Valmisteveron alennus olisi bensiinille ja sitä korvaaville tuotteille keskimäärin 3,5 senttiä litralta ja dieselille ja sitä korvaaville polttoaineille keskimäärin 4,0 senttiä litralta. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2024.

Ympäristöministeriö katsoo, että polttoaineiden verotus on käytössä olevista liikenteen veroinstrumenteista keskeinen päästöohjauksen kannalta ja edistää yhdessä muun liikenteen päästöohjauksen kanssa siirtymää kohti vähäpäästöisempää liikennettä, esimerkiksi edistämällä sähköautojen yleistymistä. Ympäristöministeriö katsookin, että nyt esitetty veroalennus antaa väärän signaalin liikenteen sähköistämisen kannalta ja heikentää kannustimia siirtyä vähäpäästöisempiin vaihtoehtoihin kuten sähköautoihin. Autohankintaa pohtivien kuluttajien kannalta olisi tärkeitä, että tarjotaan oikeansuuntaiset ja ennakoitavissa olevat kannustimet vähäpäästöisten vaihtoehtojen kannalta.

Kuten hallituksen esityksen luonnoksessa todetaan, ehdotetuilla muutoksilla olisi negatiivinen vaikutus liikennesektorin hiilidioksidipäästöjen vähentämisessä. Liikennesectori kuuluu päästölaskennassa taakanjakosektorille, johon kohdistuu EU:n lainsäädännön mukainen sitova kansallinen päästövähennysvelvoite, joka koostuu vuotuisista päästökiintiöistä vuosille 2021-2030.

Liikenteen päästöt ovat lähes 40 % taakanjakosektorin yhteen lasketuista päästöistä ja siten liikennesektori on keskeinen koko taakanjakosektorin päästövähennysten kannalta. Hallituksen esityksen luonnoksessa veromuutoksen päästövaikutuksen arvioidaan olevan suhteellisen pieni vuonna 2024, jolloin päästöjen arvioidaan nousevan noin 0,04 megatonnia hiilidioksidonniekvivalenttia, mutta pidemmän aikavälin vaikutusten arvioidaan olevan lyhyen aikavälin vaikutuksia suurempia. Esityksessä arvioidaan, että liikennepolttoaineiden kulutus kasvaa lyhyellä aikavälillä yhteensä noin 0,4 prosenttia, kun pitkällä aikavälillä nousu voisi olla 1-4 prosenttia. Kun samanaikaisesti myös muu liikenteen päästöohjaus heikkenee muun muassa jakeluelvoitetta alentamalla, kasvaa riski taakanjakosektorin koko kauden päästokiintiön ylityksestä jaksolla 2021-2030.

Ympäristöministeriö kiinnittää huomiota myös siihen, että nimellisten verotasojen noususta huolimatta bensiinin reaalin valmisteverotaso ei ole noussut 2010-luvulla, sillä kuluttajahinnat ja kotitalouksien tulot ovat nousseet keskimääräistä valmisteverotasoja enemmän. Hallituksen esityksen luonnoksen mukaan bensiinin reaalin verotaso laskisi edelleen vuoteen 2027 mennessä ilman polttoaineveron alennustakin.

Lisäksi ympäristöministeriö kiinnittää huomiota jakeluelvoitteen noston vaikutusten kompensointiin etupainotteisesti. Hallitusohjelman mukaan uusiutuvien polttoaineiden jakeluelvoitetta muutetaan siten, että jakeluelvoite pysyy nykyisessä 13,5 prosentissa vuonna 2024. Kuitenkin nyt esitettävä veromuutos tulisi voimaan jo vuoden 2024 alusta. Jos veromuutoksella on tarkoitus vastata jakeluelvoitteen nostosta aiheutuvaan polttoaineiden hintojen nousuun, loogisempaa olisi, että veronkevennys toteutettaisiin vuoden 2025 alusta lähtien eli samanaikaisesti jakeluelvoitteen nousun kanssa.

Rahnasto Oili
Ympäristöministeriö

Siljander Riikka
Ympäristöministeriö